

ko Arbitraje Epaimahaia eratu du dagoeneko Iparaldeko Merkataritza Ganbarak, Hegoaldeko Ganbarekin eta Konsumitzailearentzako Udal Informazio Bulegoekin batera.

Nabarmentzekoa da, baita ere, erreal, hogerlekoa eta pezetaren gisako sinboloak desagertarazi eta numismatika bildumetara igaroaraziko dituela euroak. Horrela, inperio ohien identifikazio zati bat desagertuko da. Euskal Herrian fenomeno hau oso era positiboan hartuko da epe ertainera izango dituen ondorioengatik, hala nola Iparraldea eta Hegoaldea barruan hartuko dituen erregioa (hitzaren esanahi europarrean) sortzeko beharra.

Zalantzarik gabe, euroak gure ohiturak aldatuko ditu epe labur eta ertainean, eta gure bizimodua ere bai, egokitzek luze jotzen badigu.¶

[Erredakzioan euskaratua]

Carmelo Urdangarin

Ekonomi eta Moneta Batasuna, eta euskal industria

1991ko abenduaren 10 eta 11 egunetan Maastricht-eko goi-bileran ezarritako bateratasun irizpideen betetzeak Ekonomi eta Moneta Batasunaren (EMB) hirugarren etapa, beste hamar herrialderekin batera, hasierako fasetik sartzeko aukera eman dio Espainiari. Pentsatzekoa da gutxienez beste bi —Erresuma Batua eta Danimarka— aurrerago sartuko direla, Europako Batasunaren Itunaren protokolo erantsietan eskubide hori gorde baitute.

Erabaki honen ondorioak eragin handikoak dira ekonomian eta, beraz, hasteko beharrezkoa da eztabaidaren eremua mugatzea, euskal industriara zedarrituz. Derrigorezko dirudi, hala ere, gutxienez lau gogoeta orokor egi-tea aurretik.

Batetik, ekonomi zientziak ez ditu aski tresna EMBarren ezartzeak zein ondorio ekarriko dituen fidagarritasunez aurreikusteko, are gutxiago analisia herrialde bakarretara mugatzen baldin bada. Edozein aurreikuste are zalantzagarriagoa da, Euskal Autonomi Erkidegoaren neurriko lurralde txiki bati baldin badagokio. Dena den, iritzi nagusiak dioenez, berdintasunezko egoera batean Batasuneko herrialdeentzako onura orokorrek ekonomikoki handiagoak izango dira eragozpenak baino.

Bigarrenik, EMBak ez ditu bermatzen, berez, ez hazkunde ekonomiko handiagoa eta ez ongizate kolektibo hobea (arloan publiko zein pribatuaren egokitze gaitasunaren menpe dago hori funtsean), eta are gutxiago lurraldeen arteko banaketa orekatua. Areago, ardatz frantziar-alemanaren inguruko aberastasun eta lanpostu kontzentrazio handiagoaren beldur dira aztertzaile ugari.

Hirugarren gogoetak aparteko garrantzia du: Estatuak ekonomi politikak ezartzeko subiranotasun osoa (edo ia osoa) galduko dutenez, lehiatzeko gaitasun ezari soldaten eta Ongizate Estatuaren degradazioarekin erantzutera behartu ditzake egoera berri honek, horrek dakartzan ondorio sozial guztiekin. Egokitze iraunkorrerako tresna soldaten eta Ongizate Estatuaren degradazioa izango litzateke.

Azkenik, EMBen sartu beste alternatiba itxuraz bideragarriarik ez dago, edozein alternatibak eragozpen larriak izango lituzkeela aurreikusten baita, bereziki historian zehar autokontrolerako ohiturarik izan ez duen ekonomia espainiarrarentzat. Gainera, Europako Batasunean sartzearen gure esperientzia, konparazioan, positiboa izan da eta, epe laburrean behintzat, pentsatzekoa da EMBen sartzeak baino ondorio negatiboagoak izango lituzkeela beste bide bat hartzeak.

Gogoratu behar da Espainia eta Portugal Europako Elkarteko Ekonomikoko estatu kide 1986an egin zirela (handik gutxira, 1990eko uztailaren 1ean, Europako Merkatu Bakarren sortzea abiatu zen), 30 urtetako funtzionamendua-ren praktika guztiak onartuz (ondare komunitarioa) eta eskumen ugari galduz, arantzel politika eta kanpo politika, besteak beste.

Hamarkada luze honetan lanpostu galera handia gertatu da, batez ere industrian, eta langabetu kopurua bortizki hazi da. Ez da ahaztekoa Europako Komunitatearen Barne Produktu Gordina-ren (BPG) parte hartzea % 6,22tik % 5,9ra jaitsi dela Espainian, baina aurrera egin da Komunitateko hamabi herrialdeen batez bestekoaren erlazioan (% 80tik % 90 ingurura). Aldi berean, produktu/merkatu egoera berrira egokitze garrantzitsua egin dute euskal enpresa industrialek, batez ere 1990. urtetik aurrera —nahiz eta funtsezko birmoldaketa bat egiteke dagoen—, kanpoarekin trukeak ugarituz —tasa txikiarekin jarraitzen dugun arren—, in-ternazionalizazioan pixkanaka aurrera egin.

Duela hamar urteko ahultasun berberak ditu euskal industriak, baina intentsitate txikiagoarekin. Gainera, enpresa multzo txiki baina garrantzitsu bat egokitu da tes-tuinguru berrira.

Ahultasunen artean honako hauek aipatu behar dira:

- Enpresen tamaina txikia.
- Kudeaketaren konparazio defizitak.
- Produktuen bilakaera eskasa, etorkizunean eskari handia izango duten produktuen presentzia nahikoa ez delarik.

- Gure enpresen internazionalizazio txikia, inportazioak gure pareko herri aurreratuen mailara heltzen ez direlarik.

- Ez dago nahikoa zerbitzu.
- Hezkuntz sistemaren egokitze eskasa enpresa eskariari.

- Azpiegituren egoera orokorra.
- Adostasun sozial eta politikorik eza.

Egoera honetan abiatuko da euroa, gaiari buruzko literatura ugariak gogorazten digunez erronkak eta aukerak ekarriko dituena.

Erronken artean nabarmendu beharrekoa da, batik bat, devaluazioen desagertzea. Euroa ezartzearen koste ekonomikoa (informatika, administrazio sistemak eta abar) garrantzitsua izatera hel daiteke, baina gertakari bakana da. Laguntza publikoen galera posibleak ere ondorio negatiboak izan ditzake zenbait jardueratan.

Baina moneta ebaluatzeko ahalmenaren galtzea izan daiteke garrantzitsuena etorkizunari begira, gure enpresek galdutako lehiakortasuna berreskuratzeko tradizionalki, behin eta berriro, erabili izan den ekonomi politikarako tresna galdu egingo baita. Egoera berria, dirudienez ordezko sistemarik ezarriko ez denez, erronka handia izango da gure enpresarientzat, munduko onenekin baldintza berberetan lehiatu beharra izango dute eta.

Abantailen artean aipatu beharrekoak dira ziurgabetasunen gutxitzea orokorrean —truke ziurgabetasunen gutxitzea bereziki—, inflazio moderatu eta egonkorra, eta diruaren prezio merkeagoa. Merkatuek gardentasun handiagoa izango dute gainera, eta horrek erraztu egingo du erabakien hartzea, transakzio kostuak gutxitu egingo ditu eta nazioarteko harremanen agirien gora-beherak erraztu egingo ditu.

EMBa funtsezko aldaketak ekarri ditu gure enpresen testuinguruan eta lanerako baldintzetan. Horrek, aurrena, egokitze bat eskatuko die, egokitze kulturala eta administratiboa batik bat, eta ondoren, kudeaketa era berriak. Horregatik, harrigarria da enpresa taldeak eta enpresa handiak baino ez aritzea euroaren ezartzeak enpresen estrategian eta funtzionamenduan izango dituen ondorioei buruz hausnarketa egiten.

[Erredakzioan euskaratua]

Mikel Zurbano

Ekonomi eremuak birpentsatzen: euroa aro globalean

Europako Ekonomi eta Moneta Batasunaren (EMB) sorrera puntako gertaera politiko, sozial eta ekonomikoa da munduko egungo panoraman. Mende honen amaiera bi aroen arteko zubialdi gisa aurkezten zaigu, Europako inte-